

BÄSTA LIVSPLATSEN

Region Halland

**Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och
hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården
HSLF-FS 2017:37**

2018-05-31

Agenda

- **Kort presentation av införandeprojekt i Region Halland**
Magnus Bengtsson, RK, Region Halland
- **Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården - föreskrifter och allmänna råd + rutiner**
Magnus Bengtsson, RK, Region Halland och
Linda Landelius, Läkemedelsenheten, AMD

Ny föreskrift

- Trädde ikraft 180101
- Regionövergripande rutiner på gång
- Möjliggöra teamarbete över flera professioner
- Förtydligande av en hel del vi tycker är självklart

Införandeprojekt i Region Halland

- Psykiatrins representanter
  - Tomas Wejstam
  - Hans Ackerot

Områden i den nya föreskriften

1 - 4 kap. Innehåll, tillämpningsområde, definitioner och ledningssystem

5 kap. **Behörighet** att
ordinera

6 kap.
Ordination av läkemedel
(inkl. **lämplighetsbedömning**)

7 kap. **Behörighet** att
iordningställa, administrera
eller överlämna

8 kap. Iordningsställa,
administrera eller överlämna

9 kap. **Delegering** av
iordningställande och
administrering eller
överlämnande

10 kap. Ställningstagande
till pågående
läkemedelsbehandling

11 kap. Läkemedelsgenomgångar

12 kap. Kontroll, förvaring och rekvisition

Viktiga nyheter

- Samma regler för läkemedelshantering inom hela hälso- och sjukvårdsområdet
- Lämplighetsbedömning vid ordination av läkemedel
- **Planering av uppföljning** eller avslut av läkemedelsbehandlingen
- Stramare regler för generella direktiv
- **Sjuksköterskor med rätt att justera dos**
- Delegering
- Läkemedelsgenomgångar (förtydligas)
- Receptarier och Apotekare har rätt att även överlämna* läkemedel
- Ställningstagande till pågående behandling vid inskrivning

*tidigare endast iordningställa

Nya regiongemensamma rutiner med största förändringarna

- Ansvarsfördelning
- Ordination
- Iordningsställande, administrering och överlämnande av läkemedel
- Läkemedelsgenomgångar

[Information på intranätet](#)

Ytterligare regiongemensamma rutiner med mindre ändringar

- Förvaring
- Beställning
- Generella direktiv
- Narkotikahantering
- Kvalitetsuppföljning av läkemedelshantering

Ansvar verksamhetschef - nytt

- att beslut om delegering är förenliga med en **god och säker vård**
- att delegeringar **omprövas** i nödvändig omfattning
- att besluta vilken **kompetens** som krävs för delegering
- att besluta vilken kompetens som en sjuksköterska ska ha för att få **justera doseringen** i läkemedelsordinationer
- säkerställa och beskriva hur principen för **uppföljning** av läkemedelsbehandling ska ske.
- vid genomförd **fördjupad läkemedelsgenomgång** tilldela en läkare som ansvarar för uppföljning av läkemedelsgenomgången sker.
- I de fall avdelningens förråd sköts av farmaceut ska verksamhetschefen skriva kompletterande rutiner kring ansvarsfördelningen

Ansvar avdelningschef - urval

- Att den som får en delegerad uppgift har förutsättningar att fullgöra uppgiften.
- Se till att Socialstyrelsens föreskrifter om läkemedelshantering, och fastställda rutiner och anvisningar, är kända och tillämpas på avdelningen.
- Ansvarar för att personal som hanterar läkemedel på enheten får information och utbildning vad gäller de rutiner som ligger till grund för läkemedelshantering.
- Utse läkemedelsansvarig sjuksköterska, narkotikaansvarig samt ”vård-IT-sjuksköterska”

Ordination - begrepp

- Definition: Beslut av hälso- och sjukvårdspersonal som är avsett att påverka en patients hälsotillstånd genom en hälso- och sjukvårdsåtgärd
- Recept, slutenvårdsordination, ordination i öppenvård
- Insättning
- Utsättning
- Dosändring
- Förlängning av pågående behandling

Ordination

- ✓ Samlad information om ordinationer
- ✓ Ordinatören **SKA** planera för uppföljning och bestämma datum för när behandlingen ska avslutas (**klingspecifik rutin kan finnas som gör avsteg tex när det gäller akutmedicinering**)
- ✓ Vårdgivaren **SKA** säkerställa att patienten informeras om att ett läkemedel kan bytas ut mot ett likvärdigt på apotek

Dokumentation av läkemedelsordinationer

1. Läkemedlets namn eller aktiv substans, Läkemedelsform, Läkemedlets styrka, Dosering, Administrerings sätt, Administreringstillfällen
2. Läkemedelsbehandlingens längd- *Nytt*
3. Ordinationsorsak - *Nytt*
4. När och hur läkemedelsbehandlingen ska följas upp eller avslutas- *Nytt*
5. I förekommande fall, anledning till att läkemedlet inte får bytas ut mot ett likvärdigt läkemedel
6. Sådana övriga uppgifter som behövs för en säker hantering av läkemedlet.

Justering av dosering

- ✓ Sjuksköterska **FÅR** justera läkemedelsdos i sådana situationer där dosering är beroende av patients individuella mål- eller mätvärden
- ✓ Endast om det är förenligt god och säker vård samt med utgångspunkt i patientens behov
- ✓ I vårdgivarens rutiner **SKA** kompetenskrav framgå samt vilka läkemedel som får dosjusteras

Ordningställande, administrering, överlämnande av läkemedel

- ✓ Den som **ordningställer** ska kontrollera mot ordination och göra **rimlighetsbedömning**
- ✓ Vid **kontinuerlig infusion** ska **kontroll** göras återkommande vid **varje** tillfälle som ansvaret för **administreringen övergår** till annan personal
- ✓ Kontroll av infusion ska **dokumenteras** i patientjournal

Ordningställande, administrering, överlämnande av läkemedel

- ✓ Verksamhetschef ska ansvara för att det **fastställs vilka läkemedel som får bytas ut** mot likvärdiga
- ✓ Om generika till ordinerat läkemedel ges **SKA** namnet på det läkemedel som patienten fått dokumenteras
- ✓ Batchnummer **SKA** dokumenteras för samtliga vacciner och för biologiska läkemedel (i de fall det görs idag)

Delegering av iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel

Iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel får delegeras inom hälso- och sjukvården med undantag av ambulanssjukvården.

Endast läkare, tandläkare och sjuksköterska får delegera dessa uppgifter.

*Av 6 kap. 3 § patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår att 1. hälso- och sjukvårdspersonal endast får delegera en arbetsuppgift till **någon annan** när det är förenligt med en god och säker vård av patienten, och 2. den som delegerar en arbetsuppgift till **någon annan** ansvarar för att han eller hon har förutsättningar att fullgöra uppgiften.*

Fyra säkerhetsnivåer innan delegering får ske

1. **Av vårdgivarens rutiner ska det framgå** under vilka **förutsättningar** och i vilka **situationer** delegering får ske. I vårdgivarens rutiner ska även **framgå vilken kompetens och kunskap** som krävs för den som genom delegering får i uppgift att iordningställa och administrera eller överlämna läkemedel
2. **Verksamhetschefen ska ansvara** för att besluten om delegering
  - är förenliga med en god och säker vård, och
  - omprövas i nödvändig omfattning.
3. **Sjuksköterskor, läkare och tandläkare** får endast delegera om det är förenligt med god och säker vård och ansvarar för att den som får uppgiften har förutsättningar att fullgöra uppgiften
4. **Den som genom delegering får i uppgift** att iordningställa och administrera eller överlämna läkemedel ska ha **dokumenterade kunskaper** om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen.

Delegering forts.

Då administrering och eller överlämnande av ett läkemedel delegeras till **annan** personal inom hälso- och sjukvården måste personens kunskap vara säkerställd avseende

- *Syfte* med behandlingen
- *Risker* med behandlingen
- *Konsekvenser* vid felaktig eller ofullständigt utförd behandling

Läkemedelsgenomgång

- Enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång
- Ett sökord **Läkemedelsgenomgång**
- Vid genomförd **fördjupad läkemedelsgenomgång** tilldela en läkare som ansvarar för uppföljning.

Läkemedelssökord

- Läkemedelsgenomgång
- Läkemedelsberättelse
- Läkemedelshantering
- Läkemedelsbiverkan
- Förskrivningsrestriktioner

Vid inskrivning av patient i slutenvård ska hälso- och sjukvårdspersonalen ta ställning till om patienten har möjlighet att **själv fortsätta ansvara för sin egen pågående läkemedelsbehandling** eller om läkemedlet i stället ska administreras eller överlämnas av hälso- och sjukvårdspersonal

(default är att personalen sköter medicineringen)

Take home message 1 (2)

- Verksamhetschef skall besluta vilken kompetens som krävs för att **övrig HoS-personal** ska få utföra moment som omfattar iordningställande, överlämnande eller administrering av läkemedel och hur detta skall dokumenteras.
- Verksamhetschef ska ansvara för att det **fastställs vilka läkemedel som får bytas ut** mot likvärdiga

Take home message 2 (2)

- Rutiner
  - Princip uppföljning behandling
  - Tilldela läkare för uppföljning fördjupad läkemedelsgenomgång
- Dosjustering sjuksköterskor
  - Behörigheter NCS
  - Rutiner

Information i höst

- Läkemedelsansvariga läkare/sjuksköterskor och avdelningschefer

Ons 12 sept	Fre 14 sept	Tis 18 sept	Ons 19 sept	Fre 21 sept	Tis 25 sept
HSH Ankaret	HSV Samlingssalen	Kungsbacka Facklan	HSV Samlingssalen	HSH Ankaret	Kungsbacka Facklan

- Övrig personal ska informeras inom er egen verksamhet

Information som är möjligt att läsa in sig på

- Nya föreskriften, HSLF-FS 2017:37 Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården:
www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20604/2017-5-2.pdf
- Frågor och svar om föreskriften hos Socialstyrelsen:
www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/lakemedelsforeskrift
- Socialstyrelsen har också ett utmärkt poddavsnitt om den nya föreskriften (På djupet avsnitt 22, Om de nya reglerna för vem som får hantera och ge patienter läkemedel) som vi kan rekommendera som förberedelse inför informationsmötet:
Lyssna på den i din ”poddspelare” eller ladda ner den [här](#).
- Information finns också samlad på [intranätet](#).

Undrar du varför ditt läkemedel byts ut? =

När du hämtar ditt receptbelagda läkemedel på apotek blir du ofta erbjuden ett likvärdigt läkemedel till ett lägre pris. Detta kallas generiskt utbyte. Läkemedel byts ut för att ingen ska behöva betala mer än nödvändigt för läkemedel, varken du eller samhället.

Vill du ha mer information?
Fråga efter foldern om bytet, den finns
även på www.lakemedelsverket.se/utbyte

